

Имало нѣщо бележито въ дома на Христо Миладиновъ. Бащата, сериозенъ и трудолюбивъ, свива грънци, краси ги съ багри и ги пече въ пещъ, а майката кърпи и шие дрешки на децата, пере и готви за всички, помага на бащата и пѣе... чудно и сладко пѣе народни пѣсни. Така съ трудъ и пѣсень тѣзи бедни родители отглеждали децата си много по-добре, отколкото други отхранвали тѣхнитѣ при голѣмо богатство. Четиритѣ деца, като родителитѣ си, обикнали занаятитѣ и се придали на тѣхъ, а двамата братя, Димитъръ и Константинъ, се посветили на най-висшитѣ служби, които могатъ да изпълняватъ даровити люде — просвѣта, апостолство и книжнина на своя народъ.

Братята на учение

На 8-та си година Димитъръ Миладиновъ билъ даденъ на училище въ манастира св. Наумъ, южния край на Охридското езеро, гдето имало килийно църковно училище, въ което учителитѣ били просвѣтени калугери отъ Света гора. Въ манастирското училище Димитъръ прекаралъ 5-6 години (1818—1824), изучилъ не само черковното старобългарско четмо и писмо, но и цѣлата църковна служба заедно съ пѣнието. Ала Димитъръ не билъ наклоненъ да стане калугеръ или свещеникъ, та поискалъ отъ баща си да го прати въ гр. Охридъ, гдето имало добре уредено гръцко училище. По онова време гръцкитѣ училища се славѣли, защото давали на младежитѣ широко образование по история, естествознание, търговско смѣтане и езици: турски, гръцки, френски, италиянски. Българскитѣ граждани, търговци, еснафи, занаятчий, давали синоветѣ си въ гръцки училища, за да ги изучатъ, та да имъ помагатъ въ търговията, да пишатъ смѣткитѣ съ турско и гръцко писмо, да пжтуватъ по панаири и пазари, гдето настанявали изработенитѣ стоки въ бащинитѣ имъ домове и работилници.